

8 ут
Тере

МИКОЛА
ТЕРЕЩЕНКО

Правда

AMERICAN

МИКОЛА
ТЕРЕЩЕНКО

Правда

поезіѣ

РАДЯНСЬКИЙ ПИСЬМЕННИК
КИЇВ 1952

ІЗ МОСКВИ, З КРЕМЛЯ...

Рівно о дванадцятій годині
із Москви, з Кремля,
лине гімн моєї Батьківщини,
землю окриля.

Слухає не лиш моя Вітчизна,
чує цілий світ,
як мій край під стягом комунізму
гордо йде в похід.

І ніхто його тепер не спине
на ясній пугі.

Лине о дванадцятій годині
гімн людській меті,

що усіх недолюдків жахає,
світить всій землі...

Мій радянський, правдоносний краю,
з сонцем у Кремлі!

Сонце
землі

СВІТОЧ

Встало на сході в сяйві заграв
сонце над світом!
Людям на обрії промінь засяв
світлим привітом.

Стяг комунізму над світом горить,
сонцем палає.

Никнуть під сяєвом тіні привидь,
гангстерів зграї.

Атомній бомбі, отруйній чумі
світла не вбити.

Доки гнобитиме людство в ярмі
кодло неснєте?

Вже пламеніє багрянний Китай,
Греція діє.

Світить їм ясно радянський наш край,
світу надія.

Сяє стяг Сталіна кулі земній
світлим привітом.

Встало на сході в сяйві надій
сонце над світом!

ЛЕНІН. СТАЛІН

- Хто кликав нас на барикади?
— Ленін. Сталін.
- Хто нас водив у бій за Ради?
— Ленін. Сталін.
- Хто людям дав поля й заводи?
— Ленін. Сталін.
- Хто об'єднав навек народи?
— Ленін. Сталін.
- Хто нашу збудував Вітчизну?
— Ленін. Сталін.
- Хто нас веде до комунізму?
— Ленін. Сталін.
- Хто сяє сонцем над пільмою?
— Ленін. Сталін.
- Хто світить всій землі метою?
— Ленін. Сталін.

ЛЕНІН

Ленін —
це ім'я над світом
світочем зійшло ясным,
Ленін —
слово це привітом
людям сяє трудовим;
Ленін —
це ім'я над нами —
наче сонце завсігди,
Ленін —
слово це віками
буде прапором мети;
Ленін —
це ім'я до бою
славну партію веде,
Ленін —
кожному герою
світить слово це святе;
Ленін —
кличе на будови
у колгоспах і містах,

Ленін —
знищує окупи
у пригноблених краях;
Ленін —
стяг його сіяє
на землі безмежній скрізь,
Ленін —
всіх нас надихає
у боях за комунізм;
Ленін —
до ясних віддалил
кличе кожну хвилю нас,
Ленін —
це сьогодні Сталін,
що очолює наш час.

З СТЯГОМ ЛЕНІНА В РУКАХ

Прапор Леніна над нами,
він окрилює путі.
Чи у битві з ворогами,
чи у мирному труді,
він незгасними огнями
світить ясно у житті!

Світять нам огні свободи,
перед нами вільна путь,
славний стяг веде в походи,
щоб людей усіх розкуть.
Ним згуртовані народи,
що до комунізму йдуть!

Йдуть незламні колони
з стягом Леніна в руках.
Світлі їх стрічають гони,
кличе зореносний шлях.
Не страшні там перепони,
де визвольний сяє стяг!

Стяг червоний вільно має
під радянським небом
скрізь.

Сонце світ наш осяває,
зорі щастя зайнялись.
В сталінській землі безкрай
мрії Леніна збулись!

Прапор Леніна над нами
в Сталіна руках міцних.
Чи у битві з ворогами,
чи у буднях трудових,
він незгасними огнями
сяє у серцях людських!

ДВАДЦЯТЬ ПЕРШЕ ГРУДНЯ

Він народивсь тієї хвилі,
відколи день ясніший став.
І ніч поникла у безсиллі
перед огнем його заграв,
що здійнялись тоді на сході,
засяли з-за Кавказьких гір.
І чутка скрізь пішла в народі,
що світ яснішає з тих пір.

Огонь горійської долини
міцнів з пільмою в боротьбі,
Він поривання мав орлине,
осяв путі новій добі,
яка вже під багряним стягом
вставала в силі молодій.
І мла нічна вже никла прахом,
і правда йшла в останній бій.

І хоч нічні не всюди плями
ще позникали на землі,
і хижі трумени з нестями
ще виють у заморській млі,
та народився день довічний,

що скоро весь осяє світ...
Нехай живе наш вождь
наш рідний Сталін безліч літ!
величний,

ПОДЯКА СТАЛІНУ

І у заводі, і на полі,
і у столиці, і в селі,—
в усім радянському роздоллі
немає меж гучній хвалі—
тому,
хто вивів люд на волю,
нам шлях показує всякчас,
хто дав народу щастя-долю,
веде до комунізму нас.
Де стяг червоний гордо має,
там слава Сталіну лунає.

І на Уралі, і в Примор'ї,
і в Казахстані, і в Литві,—
у всесоюзному просторі
чуть слави голоси живі —
тому,
хто об'єднав народи,
хто спільну їм Вітчизну дав,
хто у братерській дружбі-згоді
їм правди світочем засяв.
Де дружба зміцнює країни,
подяка Сталіну там лине.

І на Дніпрі, й на Буковині,
і на Донбасі, й між Карпат,—
по всій Радянській Україні
гримить хвали пісенний лад —
тому,
хто воз'єднав навічно
всі землі сонячні й,
хто їй вказав путі величні
в союзній здруженій сім'ї.
У серці вдячному палає
до Сталіна чуття безкрає.

І у поході, й на будові,
і на спочинку, і в труді,—
слова великої любові
дзвенять у ширім почутті —
тому,
чим ім'ям епоху
назвали гордо люди скрізь,
хто нас усіх веде в дорогу,
у бій за світлий комунізм.
Де трудове змагання чути,
спів Сталіну лунає всюди.

Не тільки в нас, в усьому світі,
де стяг визвольний майорить,
без краю в широму привіті
хвала, мов хвиля та, гримить —
тому,
хто світить серед бою,
хто сонцем сяє всій землі,
хто світлою встає метою
у зореносному Кремлі.
Де світоч правди людям сяє,
там слава Сталіну лунає.

* * *

—Чому такі високі зорі—
огні?

Чому шляхи такі просторі,
ясні?

Чому в садах таке квітуче
гілля?

Чому така у нас родюча
земля?

Чому кругом є так багато
всього?—

Мале хлоп'я питало тата
свого.

—Тому, що Ленін дбав
про долю
твою.

Тому, що Сталін дав нам волю
свою.

Тому, що щастя добували
батьки.

Тому, що світ наш збудували
більшовики.

КРОКИ МОСКВИ

Москва—
вся в рухові,
вся в дії,
немає меж
її красі.
У ній—
народні
всі надії,
у ній—
людські
бажання всі.
На цілий світ
кремлівські зорі
горять,
показують шляхи.
Ідуть
труда полки суворі,
крокують,
сповнені снаги.
Їм ясно сяє
стяг червоний,
він їх
у комунізм веде.

Москва—
трудящих оборона,
Москва—
їх знамено святе.
У ній —
народні
світлі мрії,
У ній —
всі прагнення людські.
Москва—
вся в рухові,
вся в дії.
Скрізь
кроки чуть її
лункі.

ЗІРКА З КРЕМЛЯ

Зірка нашої країни
осяває цілий світ.
Із Кремля проміння лине
і на захід і на схід.

Осяває чиста зірка
не один у світі край,—
і Болгарію, і Польщу,
і Угорщину, й Китай...

І далеко за морями
видно сяєво зорі.
Пильно дивляться на неї
у надії трударі.

І вона їм гріє груди,
і веде в бої за мир.
Вже у цілім світі люди
свій на неї зводять зір.

СВІТ ДИВИТЬСЯ НА СХІД

Нам раді в Аргентині,
у Конго раді нам,
у кожній тій країні,
де воля ще панам,
де душать люд робочий,
що дивиться на схід,
свої звертає очі
у наш радянський світ.
Нам раді у Таїті,
в Єгипті нами снять,
де ще панують ситі,
де люд простий гноблять
для зиску, для прибутку
всесвітні гендлярі,
де гомонять у смутку,
у гніві трударі!
Нам раді в Філіппінах,
Нас у Тунісі чуть.
у всіх земних країнах,
де не вгасає лють
гнобителів свавільних,
запроданців-катів,
де в грудях всіх невільних

страшний клекоче гнів!
З усіх куточків світу,
де труїть серце чад,
летять слова привіту
в ясну Країну Рад.
Вдивляється у неї
вся гноблена земля,—
зорять ясні ідеї
на світ весь із Кремля!

МИРНА ПІСНЯ

Лунає пісня...
Летиться спів
простором світовим,
хвилює душі юнаків
завзяттям молодим,
серця зворушує дівчат,
дітей і матерів...
І кожен пісні мирній рад,
де стільки рідних слів.

Той спів про славу трудову
радянської землі,
про Сталіна і про Москву,
про сонце у Кремлі.
По всій планеті спів летить,
немовби на крилі...
Її нікому не спинить
у місті й на селі!

Лунає пісня...
Чуть її
в заводах і в полях.
Вона за мир веде в бої,

тамує біль в серцях,
людей до щастя зве вона,
всім ворогам на страх...
Її простий мотив луна
по всіх земних краях.

СОНЦЕ ЗЕМЛІ

Сяє сонце землі
у високім Кремлі,
осяває над нами блакить.
І повік сили злі
у заморській імлі
не здолають те сонце затьмить.

Не згасити вогні
наших сталінських днів,
що освітлюють обрії нам.
На просторах полів,
між фабричних цехів,
сяє сонце усім трударям.

Скільки світлих надій
на землі молодій,
скільки сил у гарячих серцях!
Та на кулі земній
ще лютує двобій,
не стихає в невірних краях.

Ні, повік сили злі
у заморській імлі

не затьмарять наш сонячний схід!
Сяє сонце землі
у високім Кремлі,
осяває собою весь світ.

Братня
дружба

СРСР

У кожного своя мова—
рідна, колискова;
та у всіх Вітчизна спільна,
вічна, неподільна.

І у всіх одна дорога—
сонячна, розлога:
в росіянина, в грузина,
в узбека, в мордвина.

І у всіх мета єдина —
сталінська, орлина:
в українця, у вірмена,
в латиша, в туркмена.

Об'єдналися навіки
у сім'ї великій,
у Радянському Союзі,
всі народи-друзі.

БРАТНЯ ДРУЖБА

Змагались два колгоспи дальні —
з Кавказу й з України.
Під рік новий листи вітальні
послали дві родини.

Колгосп «Зоря» писав з-над Росі
колгоспу «Гамарджвеба»:
«Колись в нужді жили ми босі.
Тепер живем як треба!

І дякуєм за поміч вашу
і за вітання теплі.
Ніхто не зітре дружбу нашу —
ні трумени, ні етлі!»

І за столом колгоспним щирим
з кавказькими дарами
здіймались чаші цілим миром
за дружбу між братами.

А в «Гамарджвебі» над Курою
в колгосп «Зоря» писали:

«Ми теж водилися з бідною.
Тепер багаті стали.

І дякуєм за поміч вашу
і за вітання теплі.
Ніхто не зітре дружбу нашу —
ні трумени, ні етглі!»

І за столом колгоспним щирим
з дарами з України
здіймались чаші цілим миром
за щастя Батьківщини.

НІКОПОЛЬ І ЧІАТУРІ

Вагонетки із рудою
йдуть із Чіатурі...
А навпроти під горою
чути спів чонгурі.

Це зустрілись люди прості
трудової вахти.
Вчора з Нікополя гості
прибули до шахти.

Давня дружба у змаганні
Грузії, України.
Щире братнє їх вітання,
почуття єдине.

Стиглі грона винограду.
Вина променисті.
У танець пішли дівчата
й хлопці танцюристи.

Келихи піднесли друзі —
шахтарі завзяті:
«Із братами у союзі
ми стоїм на вахті!

Пам'ятають хай за морем
босси з Уолл-стріту,
що своїм трудом ми творим
мир у цілім світі!»

Тут заграв хтось на бандурі.
Зорі встали в небі.
Нікополь із Чіатурі
звав гостей до себе.

ФАРХАД ШІРІН

Усману Юсупову

Віками тут були піски,
голодний степ без трав...
Народ тут джерело ріки
щодня у снах шукав.

Століття будівник Фархад
тут з кетменем ходив.
І мріяв він: зросте тут сад
серед квітучих нив.

Серед пекучої імлі
лупав каміння він.
Але сухі піски були,
і плакала Шірін...

І тільки в наші вже часи
здійснилась тут мета.
Замість народної сльози
скрізь полилась вода.

Де люди мріяли віки,
шукали джерела,

вода зросила тут піски,
рікою потекла!

І звеселивсь Узбекистан,
Фархад знайшов Шірін.
Розквітли кишлаки дехкан
серед ясних долин.

БРАТНЯ ЗУСТРІЧ

Під дубами паленіють кольорові килими,
що айвани застилають, де рядами всілись ми.
Перед нами ситі страви й запашне вино п'янке.
Дорогих гостей вітає клекіт мідної сурми.

Нас від серця пригощають, нам пахучий
плов несуть.

Всюди ширі привітання за столами лунко чуть.
І кругом щебечуть птиці, що пустили
з кліток їх*.

Нам пісні про дружбу добри щиросердно
так гудуть.

Це колгосп «Юлдуз» стрічає вірних друзів
з-за Дніпра.

Не шкодують побратими для гостей своїх
добра.

А коли за братню дружбу пінну чару піднесли,
скрізь «Рахмат!» котилось довго, і лунало
скрізь «Ура!»

* В Узбекистані, за місцевим звичаєм, на урочистих святах випускають з кліток співочих птиць, щоб щебетом їх привітати гостей.

«Сталіну ура» — котилось, «Сталіну
рахмат!» — гуло.
І так радісно на серці в кожного із нас було.
А коли нам подарунки на прощання подали,
наче щастя всіх народів, сонце в небі
вже зійшло.

ВІЧНА ДРУЖБА

Ніколи я не перестану
у думках згадувать про те,
як серед гір Узбекистану
так сонячно урюк цвіте,
і ніжно так гілля вкриває
рожевий персиковий цвіт...
Повік я не забуду краю,
де жив колись я кілька літ,
де друзі тепло так зустріли,
мов брата рідного в путі,
де спільним ми огнем горіли
у щирім тилловім труді,
і у колгоспі, й на заводі,
у Беговаті, в Фергані...
Ми бачили тоді на сході
вже перемогу в далині!
Не гаяли ми ні хвилини,
ішли на працю у цехи.
Із Білорусі, з України
влились тоді ми в береги
бурхливого життя народу,
який нам рідним братом став.
В фашистську прокляту негоду

нас щиро вірний друг обняв!
І згадувать не перестану
повік я почуття святе
до рідних гір Узбекистану,
де дружба сталінська цвіте.

РАДЯНСЬКА ВІТЧИЗНА

Лише в тобі,
в тобі єдиній
така безкрая широчінь:
і простір нив,
і обрій синій,
і гір скелястих височінь,
і мрійний шум
в густих дібровах,
і глибочінь
твоїх річок,
і хміль п'янкий
садів чудових,
і даль шляхів,
доріг,
стежок,
і безліч міст
в твоїх долинах,
заводи,
шахти
і поля,
огні
новобудов неспинних,
і зорі

світлого Кремля.
Лише в тобі,
в тобі єдиній
безмежжя братніх голосів:
і клекіт Грузії
орлиний,
і лагідний
України спів,
і гук Туркменії
гортанний,
і гомін Латвії
живий,
дудар лункий
Узбекистану,
і переливний ріг
Литви,
і дзвін
Вірменії гучної,
і чари білоруських слів,
і велич
мови гомінкою
російських вславлених братів.

ГОМІН СЛАВИ

Пройшов про нього всюди відголос великий
святий гомін слави чути скрізь.
І мови всі лунки в Русі многоязыкій
в єдинім почутті злились.

На Україні, в Грузії, в Узбекистані
про нього слава лине у віки.
в клубі заводським, і у колгоспнім стані
лунають пушкінські рядки.

Він бачив світлий день визвольної години,
він волі слав свій щирий спів.
Зійшла ясна зоря великої країни,
незгасне щастя наших днів!

У славі Кам'янці сади в веснянім цвіті.
І Пушкін усміхається красі.
Навстріч його пісням у радіснім привіті
злились серця радянські всі.

В СІМ'І ВОЛЬНІЙ

Ми здійснили, наш Тарасе,
твої заповіти:

«І вражою, злою кров'ю
волю окропіте...»

Вже немає більше пана
у нашій країні.

Вічне щастя, світлу долю
здобули ми нині.

Вже навіки Україна
розігнала тучі.

Сонце правди осяває
і Дніпро, і кручі.

Об'єднались по-братерськи
звільнені народи.

І ніщо вже не затьмарить
і краси, і згоди.

І тебе в сім'ї великій,
в сім'ї вольній, новій
ми врочисто споминаєм
своїм вдячним словом.

Боєць,
трибун
і агітатор,
він хист віддав
одній меті —
світ
комунізму
збудувати,
все
оновити
у житті,
навік збороть
старе,
віджило,
щоб не підвівсь
ворожий світ...
Він мав талант
такої сили,
так ненавидів
всякий гніт,
що й досі ще
від його слова
тремтить

все,
недобите ним,
і там,
де ллються ріки крові,
він
словом
в бій веде
своїм!
Боець,
трибун
і агітатор,
він
сяє й досі
маяком —
для всіх,
хто рве
старого грати,
хто
комунізму
йде
шляхом.
І буде він
ще довго сяять
огнем
своїх палких рядків
і в Франції,
і у Китаї,
скрізь,
де гримить
визвольний гнів!
І в нас
він світить на дороги,
якими
у майбутнє йдем...

У світлі дні,
у дні тривоги,
ти будь
таким,
як він,
бійцем!

РАНОК У ГОРАХ

Ні людей, ні осель
серед круч.
Сонце сходить з-за скель,
із-за туч.

Промінь сяє з-за гір
в небесах.
Мов летить у простір
щастя птах.

Мов жар-птиця крило
підвела.
Сонце в горах зійшло.
Зникла мла.

І з'явився аул
в низині!
Чуть світанковий гул,
мов у сні.

На роботу колгосп
вирушав...
Сяли крапельки рос
серед трав.

КОЛХІДА

Тут пролягали хащі дикі
і болота.

А нині тут стоять великі
сади й міста.

Пропасниці тут лютували
давно колись.

А нині чисті тут квартали
кругом звелись.

Віками тут були тумани,
імлісті дні.

А нині сяйво тут огняне,
ясні огні.

Колись Ріонська тут долина
жахала люд.

Колхіда більшовицька нині
сіяє тут.

СУЗІР'Я БРАТЕРСТВА

Шістнадцять радянських республік
могутніх
сузір'ям братерства над світом звелись.
У селах колгоспних, в містах многолюдних
народи, як браття, як друзі, зійшлись.
І їх роз'єднати не вдасться нікому,—
ні Трумену-янкі, ні папі лихому!

Встають новобуди, гуркочуть заводи,
поля зеленіють і квітнуть сади...
На півночі й півдні, на заході й сході
працюєм, як друзі, живем, як брати.
Сузір'я братерства повік не згасити
ні тлі Ватікану, ні псам Уолл-стріту!

На греблях Каховки, в цехах Сталінграда,
в огнях Волго-Дону, в туркменських степах
гартується й дружба, яку не зламати,
яка пламеніє в братерських серцях.
У вільних народів бажання єдине —
могутність своєї зміцнить Батьківщини!

У селах колгоспних, в містах многолюдних
народи, як браття, як друзі, зійшлись.

КОЛХІДА

Тут пролягали хощі дикі
і болота.

А нині тут стоять великі
сади й міста.

Пропасниці тут лютували
давно колись.

А нині чисті тут квартали
кругом звелись.

Віками тут були тумани,
імлісті дні.

А нині сяйво тут огняне,
ясні огні.

Колись Ріонська тут долина
жахала люд.

Колхіда більшовицька нині
сіяє тут.

СУЗІР'Я БРАТЕРСТВА

Шістнадцять радянських республік
могутніх
сузір'ям братерства над світом звелись.
У селах колгоспних, в містах многолюдних
народи, як браття, як друзі, зійшлись.
І їх роз'єднати не вдасться нікому,—
ні Трумену-янкі, ні папі лихому!

Встають новобуди, гуркочуть заводи,
поля зеленіють і квітнуть сади...
На півночі й півдні, на заході й сході
працюєм, як друзі, живем, як брати.
Сузір'я братерства повік не згасити
ні тлі Ватікану, ні псам Уолл-стріту!

На греблях Каховки, в цехах Сталінграда,
в огнях Волго-Дону, в туркменських степах
гартується й дружба, яку не зламати,
яка пламеніє в братерських серцях.
У вільних народів бажання єдине —
могутність своєї зміцнить Батьківщини!

У селах колгоспних, в містах многолюдних
народи, як браття, як друзі, зійшлись.

Шістнадцять радянських республік
могутніх
сузір'ям братерства над світом звелись.
Це Ленін народи з'єднав у сузір'ї,
і Сталін веде їх в труді та у мирі!

Зірка
золота

ВЕСНА ПРИЙШЛА

Проймає погляд далину,
де зникла вже імла.
Стрічає бригадир весну.
Весна в поля прийшла!

Зелені килими рясні
до ніг прослались їй.
Неначе вина запашні —
повітряний напій.

Навколо мрійна сон-трава
вкриває гай пушком.
Кругом природа ожива,
життя дзвенить кругом!

Весну вітає вся земля —
і ниви, і бори...
Вже вийшли в весняні поля
веселі трактори.

Вже зрання виїхав з села
колгоспний бригадир.
Весна прийшла, весна прийшла
у польовий простір!

РАНОК

Сонце сходить.
Тишина.
Повна вроди,
їде весна.

Де не стане,
не ступне,
зілля п'яне,
запашне.

Де не пройде,—
все в цвіту.
Серед степу,
у саду.

На роздолля
гляну я:
в лісі, в полі
все буя.

Жито добре,
молоде.

Аж за обрій
хвиля йде.

Хвиля лине
звідусіль.
Працювала
тут артіль.

Сонце встало
золоте.
Все заграло,
степ гуде.

ДОЩИКУ, ПРИПУСТИ

Ще малим, як дощик
лився з висоти,
у струмку я хлюпавсь
і гукав з води:
«Дощику, дощику,
припусти, припусти!»

І тепер, як дощик
починає йти,
я гукаю радо
в простір золотий:
«Дощику, дощику,
припусти припусти!»

Хай проллється дощик
на жита й сади,
щоб в колгоспах наших
їм буйніш рости:
«Дощику, дощику,
припусти, припусти!»

Щоб рясні дозріли
і хліба й плоди,

теплодайний дощик,
лийся з висоти:
«Дощику, дощику,
припусти, припусти!»

* * *

Стеляться навколо
пшениці, жита.
Скрізь артільне поле,
нива золота!

Марять на дорозі
квіти польові.
Пломеніють роси
всюди на траві!

А внизу десь мріє
сам Дніпро ясний.
Світлі в нас надії,
голос молодий!

Вродить як ніколи
нива золота.
Поле. Поле. Поле.
Щастя. Красота.

ЗІРКА ЗОЛОТА

Що мріє за Дніпром у далині?
— Жита високі наливні.

Кому належать ці рясні жита?
— Артїлі «Зірка золота»!

Чим славу здобула собі артіль?
— Трудом серед колгоспних піль.

Хто в трудовім змаганні перед вів?
— Герої славних врожаїв.

Що в нагороду здобули вони?
— Достатки, шану, ордени.

Де ще герої є такі в ці дні?
— Лише в радянській стороні.

ЩАСТЯ НА ВЕСНІ

В полі — вітер, в небі —

а в душі — пісні.

Вийшла дівчина Одарка
в поле навесні.

хмарки,

А назустріч із-за гаю
тракторист Ілля.

Він привітно так вітає
дівчину здаля.

Наче подих той весняний,
усмішка її.

Та невже її коханий
кращий на селі?

Це ж її юнак русявий
весь у орденах.

І за Шпре, і за Варшаву,
і за труд в полях.

Спозаранку вже у полі
славний тракторист...

Більш нема такої долі,
щастя на весь зріст!

І пішла в свою бригаду
дівчина мерщій.
Працювать їй буде радо,—
в неї стільки мрій!

Буде знатною Одарка,
як її Ілля.
Сонце в небі гонить хмарки,
серце звеселя.

ВСЕ БІЛЬШИЙ ДЕНЬ

Все більший день.
Все більше сонця
в саду,
на вулиці,
в серцях.
Все більше світла
у віконці,
все більше простору
в полях!
Сіяє обрій
у промінні,
буяють трави,
все в цвіту...
Все більший день
в усій країні,
ворожим зграям
на біду!
Красують
пшениці налиті,
і буде
добрий урожай...
Немає кращого
у світі,

як наш радянський,
рідний край!
Все більший день.
Все більше світла
у нашім рідному краю.
Вітчизна
сонячно розквітла
на всю безмежну
міць свою.
Сіє обрій
у промінні,
буяють ниви,
все в цвіту...
Все більше сил
в усій країні,
ворожим згрям
на біду!

* * *

Колись тут при дорозі
руїни лиш були,
додому діти босі
на попелище йшли;

кругом з дерев звисало
обпалене гілля...
До помсти скрізь гукала
сплюндрована земля!

А нині тут будинки
звелись між буйних трав.
Цеглинку до цеглинки
артільний люд складав.

Замість дерев горілих
цвітуть кругом сади.
Живі буяють сили!
Війни пройшли сліди.

Сюди вернутись знову
ми не дамо війні,

яка хотіла б кров'ю
залить і наші дні!

Ми край цей збудували,
садами обплели,
щоб більш війни шакали
сюди вже не прийшли!

СЕРЕД КОРСУНСЬКИХ ПОЛІВ

Де вирви скрізь були глибокі
у полях,
де скніли черепи безокі
по ярах,
де битва Корсунська гриміла
у вогні,
де згинула фашистська сила,—
в наші дні
тут у колгоспному просторі
йдуть женці,
спішать косити неозорі
пшениці.
І зорі сяють їм огнисті
на путі,—
поля вродили колосисті
та густі!

УРОЖАЙ

Звівши мрійно руку над очима,
бригадир вдивляється у даль.
Вітерець над нивами густими,
Колоски виблискують, мов сталь.

Жито половіє на підсонні,
застилає колос небокрай.
Вся ділянка мовби на долоні.
Добрий буде нині урожай!

Бригадир схилився — хоче взяти
колосок у руки трудові.
Завтра зранку можна вирушати
всім колгоспом на жнива нові!

Трактористи ждуть давно наказу,
і жниварки справні вже давно.
Тільки б не прогаять дорогого
часу, —
будем мати золоте зерно!

І на ниву глянув він ласкаво, —
тридцять з га напевне ми зберем!

Знову по країні піде слава..
На обличчі — усміх промінцем.

Бригадир звернув на рівну стежку,
що прослалась у колгосний двір.
Колоски черкались об мережку,
що носив на грудях бригадир.

НАЛИВНІ ЯБЛУКА

Звисають яблука з гілок,
і запашні, й червонобокi.
Колгоспний тут росте садок,
хмільні він наливає соки.

П'янке повітря восени
від яблук наливних дозрілих!
Звисають гронами вони
на пишних вітах обважнілих.

Плоди достигли! — у саду
їх рвуть дівчата на світанні.
Із усмішкою на виду,
вони, мов яблука, рум'яні.

Вони такі ж, як і плоди,
і наливні, й червонощокі...
Який же вельми щедрий ти,
родючий краю мій широкий!

КОЛГОСПНЕ ВЕСІЛЛЯ

Жнива закінчено.
Скінчили молотьбу.
Звезли до хати
щедрі трудодні.
Зібрали виноград
в колгоспному саду,—
щоб вина гнать,
іскристі
і хмільні.
Вони вже піняться
у келихах дзвінких,
розставлених на прибраних столах.
Лунає: — Гірко! —
під веселий сміх.
У молодих —
рум'янці на щоках.
Вона —
відома,
знатна ланкова.
А він —
в артілі кращий бригадир.
Та тут —
не тільки ланка бойова,

не лиш бригада —
весь колгоспний мир.
Вгинаються під стравами столи.
Стоять по вінця сповнені чарки.
— Щоб молоді в добрі
повік жили! —
промовив хтось.
Замаяли стрічки
на молодій.
Підвівся молодий
і тост
проголосив він
за того,
хто дав життя щасливе.
Повен мрій,
до дна він випив
з келиха свого.
І
— Слава Сталіну! —
навколо загуло.
Всі урочисто
разом підвелись.
І так на серці
радісно було,
що очі всіх
огнями зайнялись.
І скоро
у танець п'янкий пішли
не тільки молоді,
але й діди.
І довго
бубони й скрипки
гули.
До ранку пінились

і вина,
і меди.
Весілля справили,
скінчивши молотьбу.
Пісень співали,
по трудах своїх.
І сонце встало
в рідному степу.
І ранок привітав
із щастям
молодих.

БЕРЕЗА

Стара моя березонько,
стоїш ти край села.
Ти не одна, від тебе вже
і памолодь пішла.

Постріляна, поранена
не раз ти у боях.
Минув той час, хіба що він
лиш видиться у снах.

Ти перша з перемогою
вітала партизан,
коли вони у селищі
сікли ворожий стан.

Повіки вже не вернеться,
що діялось колись.
Замість руїн в колгоспників
нові дома звелись.

Густими вкрились врунами
поля замість золи.
Вони по тридцять центнерів
торік із га дали.

Життям заможним сталінським
колгоспники живуть.
В майбутнє їм омріяне
прослалась вільна путь.

На тій путі березонька
вітає радо їх.
Хоч сивиною вкрилася,
але у очах сміх.

Всміхаючись до сонечка,
стоїш ти край села.
Навколо буйна памолодь
від тебе скрізь пішла.

ДІВЧИНА З ПОЛУСТАНКУ

У світлій хустці,
спозаранку,
вона,
із прапорцем в руках,
стоїть щодня на полустанку,
оберігає
дальній шлях.
Спішать
із нафтою цистерни,
платформи з цеглою ідуть,
летять вагони,
повні зерна,—
вона їм
відкриває путь.
І пісня лине
в дальні гони:
— Мій паровоз,
вперед лети! —
Проходять з грузами вагони,
йдуть пасажирські поїзди...
Чекають їх без перестанку,—
в колгоспах,
на будовах,

скрізь,—
і дівчина на полустанку
їх пропускає
в комунізм.

Занесли путі завії,
вдарили морози...
А її миленький в хугу
водить паровози.

Він везе вантаж негайний
на нові будови.
І ніщо не спинить поїзд
на путі зимовій.

Де занесені дороги,
де вітри гуляють,—
промінцями карі очі
путь його встеляють...

Хай освітлюють дороги,
колії широкі!..
Не страшні йому завії
і сніги глибокі.

Повертається у славі
машиніст завзятий.

Годі милій у тривозі
ждати-виглядати!

Затихають сніговії,
спали вже морози...
А у дівчини від щастя
ллються щирі сльози.

СВІТЛО

Електричні огні
без кінця в далині
осявають колгоспні простори.
І будови, й садки,
і поля, і ставки,—
все повите у сяйво прозоре.
Де колись у пільмі,
у неволі, в ярмі,
люди мучились тяжко віками,—
трактори там гудуть
і комбайни пливуть
у просторах, залитих огнями.
Де підвівсь Дніпрогес,—
край широкий воскрес,
гомонить трудовою снагою.
На шляхах, у полях
скрізь огні на стовпах
простяглись в далині за рікою.
Над колгоспним селом,
над артільним добром,—
скрізь палають огні комунізму.
Світло сяє з очей
у щасливих людей,—
всюди чути про Сталіна пісню.

КАХОВКА

Ідуть в Каховку
пароплави,
в Каховку
простяглись плоти...
Про неї
знов лунає слава,
знов
бойові на ній фронти.
На ній
лежить плацдарм походу
супроти суховіїв злих...
Зійшлись
тут тисячі народу
в міцних загонах трудових:
геологи і інженери,
і муляри,
й будівники.
Нової сталінської ери
працюють
славні тут полки,
що всюди риють котловани
і зводять корпуси стрункі.
Тут скоро

сталінського плану
засяють зорі племінкі!
Осяє тут проміння слави
Комуни світлої сади...
Ідуть в Каховку
пароплави,
з Каховку
минуть поїзди.

МОРЕ НА ПУТІ

Прилітають птиці:
кожної весни.
З ірію додому
знов летять вони.

Чом же не пізнати
рідних їм країв?
Ні степів горілих,
ні сумних пісків.

Зроду не бувало
ще таке в житті!
Розлилося море
птицям на путі.

Де воно взялося,
звідки хвилі ці?
Тут колись сивіли
тільки солонці.

Тут колись здіймався
тільки чорний пил.
А тепер тут море
і поля навкіл.

Буйно зеленіють
ниви навкруги.
Хто це дав їм стільки
сили і снаги?

Де степи безплідні
лиш були колись,
хвилі Волги й Дону
тут навек зійшлись!

Розлилося море,
хвилі гомонять...
З ірію знов птиці
в рідний дім летять.

Знов летять ключами
птиці навесні.
Любо їм про щастя
тут співать пісні!

ВОЛЖАНКА І ДОНЕЦЬ

Вона росла на Волзі,
він виріс на Дону.
На Волго-Доні стріли
вони свою весну.

Вона йому всміхнулась,
він привітав її.
Ніяк не затаїти
їм почуття свої.

Він водить екскаватор,
вона кладе бетон.
Немає їх любові
тут більше перепон.

У день, як Волга з Доном
злились в один потік,—
донець тут і волжанка
побралися навік.

Вона його кохає,
її він покохав.
Росли вони нарізно,
їх Волго-Дон з'єднав.

НЕ МІРАЖ, А ДІЙСНІСТЬ

Степи голодні. Кара-Куми.
І саксаул тут не росте.
Про що тут марилися думи,
де тільки смерч піски мете?

Обходять край цей каравани.
Нема ні краплі тут води.
Земля порепалась. Мов рани —
від спеки лютої сліди.

І лиш міраж чарує очі,
з'являється серед пісків.
Цвітуть сади. Арик дзюркоче.
Лунає соловейків спів.

Та нині дійсність перед нами,
а не якийсь пустий міраж!
Будівлями понад пісками
здіймається Тахіа-таш...

Замість верблюдів — скрізь машини.
Стальні прослалися шляхи.

І скоро море тут полине,
канали ляжуть навкруги!

Піски укриються садами,
безмежні зацвітуть поля...
Яка прекрасна ти, земля,
відроджена більшовиками!

ШАХТАРКИ-ПОЛТАВКИ

Наче на Полтавщині гайочки,
наче у Горошині сади...

Їх садили тут
полтавські дочки,
що приїхали
після війни
сюди.

Бучно їх у шахти
виряджали,
від пісень прощальних
луни йшли...

А тепер вони
стахановками стали,
достроково
план давно дали!

А тепер уже
в усім Союзі
стали їх відомі імена...

Як ідуть з роботи,
«Ой у лузі» —
голосно

найстарша почина,
Наче шле привіт

сім'ї артільній,
що прислала їх
після війни
сюди.

Доля їх щаслива
всюди спільна,
до одної
йдуть вони
мети!

Наче у Горошині садочки,
наче з-під Полтави квітники.

Їх садили тут
шахтарські дочки,—
м'яту,

і красолю,
й нагідки...

У полтавок спомин не згасає
про своїх
колгоспних родичів.

Кожен день
над шахтами лунає
після праці
їх знайомий спів.

ВУГЛИК

Донбаський вуглик пламеніє,
мов світлі почуття живі,
і у Баку, і в Коломиї,
і у Ташкенті, і в Москві.

Він вогником своїм невинним
серця усім підносить нам:
і українцям, і грузинам,
і латишам, і чувашам.

У хаті, в домні, на заводі —
огонь його палає скрізь.
І збуджує він у народі
ясні думки про комунізм.

ШАХТАРІ

Комсомольці йдуть у лаву,
і невтомні, й молоді.
Хто таку ще має славу
у шахтарському житті?

Не лякають їх завади.
Із піснями в шахту йдуть.
Шахтарі із їх бригади
по три норми всі дають.

Для могутньої вітчизни
вугілля дають вони.
Хай лютують зненависні,
хижі палії війни!

І коли вертають з лави
комсомольці на-гора,
знов про них сіяє слава,
наче зірка із копра.

А коли повз естакади
шахтарі додому йдуть,
зустрічають їх дівчата,
що давно їх вірно ждуть.

СТАРИЙ ГЕОЛОГ

Академіку Б. С. Чернишову.

З саквами за плечима
по горах та ярах
стежками він крутими
ширяє наче птах.

Його зіркового ока
ніщо тут не мина.
І надра він глибокі
тут пізнає до дна.

Міцні гірські масиви,
безкраю гладь долин,
простори гомінливі —
усе вивчає він.

Багатства Батьківщини,
усі скарби її
він розкриває нині,
мов пригорщі свої,
мозоляві, засмаглі
під вітром і дощем.

Хоч ноги вже залякли,
іде він з топірцем,

з саквами за плечима,
із компасом старим...

Він з силами новими
іде шляхом своїм.

ДІВЧИНА НАД МОРЕМ

Смуглява дівчина в задумі
над морем збуреним стоїть.
Що вчулось їй в тривожнім шумі?
Що хвиля серцю гомонить?

Хвилюється бурхливе море.
Об скелі б'є морський прибій.
Невже у цім страшнім просторі
юнак не має вже надій?

Невже спізналася підмога?
Товариші не прибули?
Дівоче серце рве тривога
серед вечірньої імлі.

Дівоче серце ние в ранах,
дівочу душу тисне жаль...
Та раптом з берегів туманних
прожектори звелись у даль!

Невже вона не в самотині?
За другом стежать друзі всі.
В цей час не тільки їй єдиній
він дорогий у цій грозі!

Росте в її душі надія
крізь завивання грізних хвиль.
У далині щось дивно мріє.
Щось їй всміхається звідтіль.

Кругом по радіо вже радо
гримить понад морський прибій:
— Рибальська вславлена бригада
із морем витримала бій!

Всі комсомольці повернулись.
Великий привезли улов! —
Знов очі в дівчини всміхнулись.
Забилось ніжно серце знов.

ВЕРХОВИНА

Де ліси на верховині
підвелися до небес,
там народ карпатський нині
після злигоднів воскрес.

В молодій гірській артілі
лісоруби тут зійшлись.
І дивуються їх силі
серед гір окольних скрізь.

А над Тіссою гучною
плотогони йдуть в артіль.
Доля зіркою ясною
сяє їм серед дозвіль.

Звідкіля така година,
звідкіля це щастя їм?
З верховини пісня лине,
мов гучний весняний грім.

Вже ні злиднів, ані горя,
ні неволі, як колись.
Це радянські вільні зорі
в Закарпатті зайнялись!

УЧИТЕЛЬКА

Вона стоїть посеред класу,
вдивляється
в дітей малих,—
ще тільки пройде трохи часу,—
ї вона вже не пізнає їх:
то шахтарів,
то агрономів,
то інженерів,
то митців,—
в великому радянськiм домі
умілих
треба трударів!
В великій нашій Батьківщині
чекає їх
геройська путь...
А поки що
вона їх нині
готує
у дорогу тут,—
у цій осяяній кімнаті,
у школі,
де пройшло життя...
Зате у кожного дитяти

горить у серці
багаття,
яке вона їм розпалила,
щоб не згасало
цілий вік!
Велика,
певне,
в неї сила,
натхненний
з неї
більшовик!..
Вони лиш грамоти уміють,
їх дитські душі —
цілина...
Але,
вся сповнена надії,
у них
вдивляється вона.

НЕМОВЛЯТІ

Ідеш ти в життєвий похід,
дитятко невтолиме.
Ти вперше бачиш цілий світ
жадібними очима.

Крізь буйний гомін весняний
і барви веселкові
перед тобою край ясний
відкрився у обнові.

Твої діди й твої батьки
тобі його створили.
Ним люди мріяли віки,
століття щастям снили.

Хай кров'ю сходили вони,
вмивались часто слізьми,
але здійснилися їх сни,
прийшов час комунізму!

Ввіходь у цей величний світ,
приймай щасливий спадок:
і радість, і пісні, і цвіт,
і силу, і достаток!

ДИТЯЧИЙ ГОЛОСОК

Дзвенить дитячий гóлос,
неначе те срібло.

Розгладжує від зморщок
він дідові чоло.

Дитя сміється втішно
з турбот його усіх.

Струмочком чародійним
дзвенить онуки сміх.

Веселкою ясною
він осяває світ.

Дідусь стає молодшим
на п'ять десятків літ.

Він сам сміється радо,
стає немов дитя.

І стільки сили в ньому,—
хоч починай життя!

Росте надійна зміна
старому дідуся.

Віддав за щастя внуки
він молодість усю.

Бадьорий, чудодійний
дитячий голосок.

Від нього сяють очі,
стає твердіший крок.

МІЙ ДІД

Мій дід
прожив сто довгих літ.
Він ждав
щасливих днів,
коли спокійно кине дід
онуків і синів.
Стояла осінь у степах.
Та сонце промінь свій
розкидало
по всіх дворах,
де,
сповнені надій,
чекали люди
слів Вождя,
що поведе в бої.
І от
змінилося життя,
і люди,
і краї...
Прогуркотів
Жовтневий грім.
І відгомін дійшов
і в той низенький,

ветхий дім,
де дід мій
смерть боров.
Він голос Леніна почув.
І проказав тоді:
— Де б не ходив я,
де б не був
у довгому житті,—
я мріяв
про цей світлий час,
я марив
про цю мить!..
Сини,
благословляю вас!
Онуки,
бережіть,
що здобули в тяжких боях
діди й батьки...—
І дід
всміхнувся,
і в його очах
відбивсь щасливий світ.
Загомоніли десь пташки,
і лист зашелестів...
Спокійно помахом руки
дід нас
благословив.
Мій дід
прожив сто довгих літ.
Того він дня
чекав,
коли його великий рід
добуде
людських прав.

СПОЧИНОК ПО ТРУДАХ

Де клекіт лиш лунав орла
і гув дрімучий бір,—
там автострада пролягла
серед крутих узгір,
яка зигзагами веде
над берегом морським
в той край, де сонце золоте
всміхається усім,
хто приїздить туди спочить
у санаторій свій.
Нехай там протягом століть
в ущелині гірській,
серед камінних гострих скель
гримів лиш водоспад,—
тепер немає там пустель,
а квітне буйний сад,
де санаторій ряд стоїть
над берегом морським.
Приємно по трудах спочить
у цім раю земнім!
Проймає сонячне тепло
тут кожен мускул твій,
твое яснішає чоло,

і б'ється кров мерщій,—
і відпочивши по трудах,
вертаєш ти в свій дім
з новою силою в руках
і з розумом ясним.
О, на спочинок і на труд
вже маєш право ти!
Ти рай земний сам твориш тут,
палаці і сади.

МІЙ ДІМ

І ці поля, і ці сади,
і цей квітучий луг,
і ці будівлі, й ці мости,—
усе моє навкруг.

Мої оселі, мій завод,
мої гурти овець...
Всім володіє мій народ,
і я — його співець.

Ми проливали за свій край
свою гарячу кров.
Ми бились проти вражих зграй,—
і будем битись знов,

щоб захистить радянський дім
від зазіхань, від лжі...
Немає почуттям моїм
ні краю, ні межі!

* * *

Розбитий дзот у лісі край дороги.
Навколо сон-трава цвіте.
Після страшної, лютої тривоги
зело буяє молоде.

Його красу не стьмарити нікому,
і зріст його не зупинить.
Немає меж буянню молодому,
сміється в лісі кожна віть.

Але невже тут знову будуть дзоти,
сюди знов бомби упадуть?
Пильнуйте миру, звільнені народи!
Спиніть старого світу лють!

МОРЕ

Стою над морем голубим,
що ледве мерехтить.
У далині розвіявсь дим.
Над обрієм блакить.

Морська спокійна широчінь
без краю простяглась...
Та що це за ворожа тінь
з-за моря підвелась?

Невже це хмара в далині
вкриває обрій знов?
І хвилі зводяться гучні,
і гомін скрізь пішов.

Ідуть плоти в Каховку
з вантажами,
і вугіль
добувають шахтарі,
росистими зеленими стежками
спішать бригади в поле
на зорі,—
працюють з ширими думками
про мир і щастя
трударі.
Працюють славно
наші мирні люди,
з своїм Вождем великим на чолі,
і зводяться кругом
рясні споруди,
горять огні
у місті й на селі,—
це значить —
скоро буде всюди
і мир,
і щастя
на землі!

ПОХІД ЗА ЩАСТЯ

Ми час вимірюєм трудами,
якими перетворим світ.
Незнаними раніш шляхами
ідем вперед на сотні літ.

Та ми не старієм від того,
а все молодшими стаєм.
До комунізму дня нового
все ближче нині ми ідем.

Електростанції, канали...
Ми ними змінюєм краї.
Ми нині велетнями стали,
що трудові ведуть бої.

Ми час вимірюєм трудами,
якими перетворим світ!
Незнаними раніш шляхами
ідем за щастя ми в похід.

ТВОРЕЦЬ СВОГО ЩАСТЯ

Усе,
чим снів народ
віками,
його
всі мрії золоті,
усе,
що сяяло зірками,
уже збувається в житті.
Все ближче
ми стаєм
до мрії,
що зветься гордо —
комунізм,
який ми бачим вже у дії,
який свій стяг
над світом зніс.
Народ,
свого життя господар,
хазяїн
всіх земних країв,
стає
після віків негоди
творцем

своїх щасливих днів.
Всесильний
у своїм дозвіллі,
непереможний
у трудах,
він бачить
здійсненим на ділі
усе,
що мріялось у снах.
Поля,
і шахти,
і заводи,—
все
служить
сонячній меті.
яка
зусиллями народу
уже збувається
в житті.
І усміхається
від щастя
творець майбутнього свого.
Ніяким ворогам
не вдасться
спинити
світлих днів його!

ДИВА

Де б не був я,
де б не їздив,
де б я не ходив,—
скрізь я бачу
безліч різних,
неповторних див.
Не лише
стрункі будови
навкруги звелись,
не лише
в містах обнови
нас дивують скрізь,
не лише
поля врожайні,
як ніколи,
в нас,
і заводи надзвичайні,
Дніпрогес,
Донбас,—
нас вражають наші люди,
велетні якісь,
що торують
геть усюди

шлях у комунізм,
що в натхненні трудовому,
в світлім почутті,
віддані
в житті своїому
лиш одній меті.
Де б не був я,
де б не їздив,
де б я не ходив,—
скрізь я бачу
їх,
героїв,
серед інших див.

Ні,
не спинити
льот орлиний!
Ні,
не приборкать
вільних крил!
Ні степ,
ні гори,
ні долини
в наш край
не пустять
вражих сил.
Тому порукою
єднання
народів,
дружба їх ясна,
до комунізму поривання,
і воля Сталіна
міцна.
На всіх просторах
Батьківщини,
з заводів,
із копалень,

з піль,
з усіх усюд
могутньо лине:
— Ні,
не спинить
наш льот орлиний!
Ні,
не прибоокать
наших крил!

Пісенне
джерело

ПІСЕННЕ ДЖЕРЕЛО

Молодим поетам

Вона приходить, молодь юна:
у кожного своя хода.
Скрізь лине пісня многолунна,
дзвінка, співуча, молода.

У ній огонь, і правди спрага,
і поривання до мети,
до ворогів у ній зневага,
і дружби чистої мости;

і світла пристрасть безбережна
у боротьбі за комунізм...
Яка душа у них бентежна,
який у їх піснях ліризм!

Луконін щирим палом співу
людей до миру заклика.
Лунає хвиля гомінлива
дзвінкої мови Воронька.

Чуть свіжий голос Куляшова,
клепоче спів Турсун-заде...

Встає поезії обнова,
новий загін співців іде.

І радісно в душі у мене,—
дзвенить пісенне джерело.
Безмежне почуття священне
співоче серце поїняло.

Вона приходить, молодь юна,
вливається у наш потік...
Скрізь лине пісня многолунна,
усе гучніша кожен рік.

ПІСНЯ

Іду по узгір'ях на шпиль верховини,—
внизу мій перейдений шлях.

Мене зустрічали там дикі тернини.

Та пісня змагалась мов птах!

Гам хижо зіяли провалля безодні,
і змії сичали страшні.

Та пісня вбирала страждання народні,
шукала стежки в далині.

І хмари лихі там кругом вирували,
хотіли затьмарить путі.

Та пісня гукала супроти потали,
і кликала в битву тоді!

Аж ось заясніли визвольні заграви,
загнали червоні огні.

І пісня вела на гнобителів лави,
і славила сонячні дні.

І вище мій шлях підіймався по схилах,
де стяг переможний горів.

І пісня велично ширяла на крилах,
немов всенародний порив.

І нині зійшов я на шпиль верховини,—
зі мною і пісня моя.
Лунай же ти, пісне, в просторах країни,
де стяг комунізму сія!

* * *

На лінії передній я
стою.

Пройшла вся молодість моя
в бою.

За комунізм своє життя
віддам,—
та злим не буде вороття
часам!

Там гніт, і рабство, і розбій,
і страх...

І високо тримаю свій
я стяг,

що звівся гордо на весь світ
новий.

На світ старий я йду в похід,
у бій!

Вражає пісня ще моя
в бою.

На лінії передній я
стою.

Всього себе
цілком віддати
народові,
що нас ростив...
Що є рідніш,
ніж рідна мати,
яка родила нас,
синів?
Всього себе
цілком віддати
для партії,
що нас веде...
Що є рідніш,
ніж рідний батько?
Що є в житті
ще більш святе?
Всього себе
цілком віддати
одній меті,
що сяє скрізь...
Що може в світі
більш сіяти?
Що вище є,
ніж комунізм?

Скільки
не оспівано ще мною:
і споруд,
і фабрик,
і ланів,
і людей,
осяяних метою —
будівничих,
ланкових,
бійців.

Не сходити
нашу Батьківщину —
від Амур-ріки
і до Карпат.

Треба всіх співців
сім'ю єдину, —
щоб її багатства
оспівать,
щоб усі скарби,
усі простори
Батьківщини рідної
відбить,
оспівати плем'я яснозоре
всіх героїв
наших п'ятиліть.

Наших всіх досягнень
не згадати —
ратних перемог,
здобутків трудових.
Треба фарби всього світу
взяти,
щоб достойно
змалювати їх,
щоб прославить
піснею гучною
Сталіна,
провидця наших днів...
Скільки
не оспівано ще мною:
і людей,
і земель,
і країв!

Світловий
перезук

2

ГОМІН НАД СВІТОМ

Леться пісня
з верховини,
лине
гомін
через плаї,
із узгір'я —
на долини,
з Черемошу —
на Дунай:

«Ми
змагалися віками,
ждали волі
рік у рік;
нині
з руськими братами
ми злились
в один потік,—

і величний,
і бурхливий,
що веде нас
в комунізм,—

і похід наш
гомінливий
вже лунає
в світі
скрізь!»

Леться пісня
із Дунаю,
лине
гомін,
як ручай,
із-за гір —
до небокраю,
через море —
у Китай:

«Ми
змагалися віками,
ждали
волі
рік у рік;
нині —
з руськими братами
ми злились
в один потік,—

і величний,
і бурхливий,
що веде нас
в комунізм,—
і похід наш
гомінливий
вже лунає
в світі
скрізь!»

Летється пісня
із Китаю,
лине
гомін
в далечінь,
понад світом
скрізь лунає
і розгонить
чорну тінь:

«Ми
змагалися віками,
ждали
волі
рік у рік;
нині —
з руськими братами
ми злились
в один потік,—

і величний,
і бурхливий,
що веде нас
в комунізм,—
і похід наш
гомінливий
вже лунає
в світі
скрізь!»

СОНЦЕ ПРАВДИ

Варшава,
Будапешт,
Софія —
скрізь чути
гомін
творчих сил.
Збулась
людей найкращих мрія,
і чути помах
вільних крил.
Пекін,
і Бухарест,
і Прага —
над ними
має
вільний стяг.
Там стільки
творчого розмаху,—
в містах,
у селах,
у полях!..
Кругом
огні сіяють творчі,

світ
сонце правди
окриля!
І схід,
і захід
зводять очі
до зір величного Кремля.

ВІЙНА ВІЙНИ

Цілим світом
хвиля котиться широка.
Розлилася повінь
робітничих сил.
Докери ідуть крицевим кроком.
Шахтарі ідуть,
здіймають пил.
Наче брила грізного граніту,
вийшли у похід
каменярі.
У руках їх
звівсь над цілим світом
стяг червоний,
сяючи вгорі.
Він над ними
пломеніє грізно,
кличе в битву
за всесвітній мир.
Не спинити
лави їх залізні,
не затьмити
їх огненний зір!
Наче

безбережна повінь травня,
підвелися сили
робітничих лав.
А веде їх
партія їх славна,
у промінні сонячних заграв,—
що встають метою їм
зі сходу,
пломеніють
в їх тяжкій борні.
Не спинити
гнівного народу:
— У похід за мир!
Війна війні!..

СТАВЛЮ СВІЙ ПІДПИС

Щоб розквіт
у щасті
мій радянський край,
щоб не снівся
дітям
більш війни упир,
щоб завжди був світлий
рідний небокрай,—
ставлю я
свій підпис:
— За життя!
За мир! —
Ставлю я свій підпис,
як і весь народ,
за безхмарний обрій,
за щасливий труд,—
хай не нищать бомби
рідний мій завод,
хай іде спокійно
в поле
мирний люд...
Хай тремтять від страху
палі війни,—

їм не зупинити
мирний наш похід!
Ставлю я свій підпис,—
знають хай вони,
що за мир,
за щастя
весь підвівся світ.

ПЕРШЕ ТРАВНЯ

Мов струмки весняні,
буйноводі,
плинуть світом
лави трудові.
В гавані,
у шахті,
у заводі —
звідусіль
в цей день
привіт Москві.
Линуть погляди
в цей день
до неї,
що єдина
хоче миру всім,
звідки сяють
сталінські ідеї,
звідки чуть
усіх трудящих
гімн.
У цей день,
день волі весняної,
буйно плещуть

скрізь потоки
з гір.
З усієї кулі
йдуть
земної,
линуть голоси людські —
За мир!
Всюди
гомін лав трудящих
лине:
— Зупиніться,
миру вороги!
Хай навек
війни примара
згине!..—
Чути гомін світу
навкруги.
— Годі
тьмарить сонце
світовій негоді!
— Годі
паліям
погрожувать Москві!..—
Мов струмки весняні,
буйноводні,
плещуть світом
лави трудові.

ДРУЗІ

Через кордони,
через межі,
я звідси бачу,
друзі,
вас,—
в усьому світовім безмежжі
чуть
ваші голоси
в цей час.
За мир,
за право вільно жити,
за єдність
всіх трудящих лав,—
лунає скрізь,
в усьому світі,
ваш клич,
мов полум'я заграв.
На схід
звелися ваші очі,—
там світить
ваших мрій маяк,
що у заморській темній ночі
освітлює

ваш грізний шлях.
Йдете ви впевнено і сміло,—
через тортури
і ганьбу,—
ніхто не спинить
ваші сили,
похід ваш
у нову добу!
Через кордони,
через межі,
я бачу,
любі друзі,
вас,—
в усьому світовім безмежжі
лунає крок
трудящих мас.

СОНЦЕ І ХМАРИ

Сміється сонце в цілім світі,
всміхається йому земля...
Та лиходіїв з Уолл-стріту
всесвітній мир не звеселя,
хотіли б душі їх неситі
знов кров'ю обагрить поля!

Всміхається дівчатко юне,
сміється радісно дитя...
Та заздрісні новітні гуни
хотіли б припинить життя,
згасить ясні огні Комуни,
людські найкращі почуття!

Звелись поляки, чехи встали,
гучний всміхається Китай...
Та трумени і їх васали
хотіли б знищить кожен край,
де вільні прапори заграли...
Не стримать паліям одчай!

Всміхаються радянські люди,
підводяться народи всі...

І скільки б хижаки облуди
не марили в страшній грозі,—
засяє сонце правди всюди
в усій своїй земній красі!

ВІД ВІСЛИ ДО ДУНАЮ

Їх погляд звернений на схід,
звідкіль визвольне сонце сяє.
Після ганьби, знущань і бід
з'явилось щастя їм безкрає.
Новий демократичний світ
стяг комунізму підіймає!

Серед долин і серед гір
нові пісні, нові простори.
Де лютував фашистський звір,
де мла була і люте горе,
там у людей палає зір,—
ніхто свободи їх не зборе!

Сіяє світлий день навік
уже від Вісли й до Дунаю.
Мов буйний і ясний потік,
мов вільна хвиля водограю,
клекаче спів, лунає сміх,
лякає він ворожу зграю.

Лютує хижий Уолл-стріт
при сяйві променів зі сходу.

Та не спинить йому похід
україн щасливого народу.
Новий демократичний світ
здобув свою навік свободу!

НАРОЦЛАВ „ТІМІРЯЗЕВ“

Розлилася По без краю.
Скільки горя і одчаю!

Затопило всю долину,—
і худобу, і хатину.

Де сховатись, чим прожити?
Як малі зогріти діти?

Ні скорини, ні халупи.
Не поховані ще трупи.

Хто pomoже, хто врятує?
Та невже ніхто не чує?

Ані папа, ні банкіри.
Багатій не дасть і ліри!

Обняла дитину мати.
Та невже їй пропадати?

Обійняв дідусь онука.
Доки ця голодна мука?

Скільки лиха, скільки горя!

Раптом голос із-за моря:
— Чуєм ваше горе люте!

Поміч шлють радянські люди.

До світанку з пароплава
розвантажували жваво
щиродячні італійці
гори цукру і пшениці.

Мати мовила дитині:
— Незабутні ці хвилини
будем вічно пам'ятати.
Хай живуть червоні Ради! —

І сказав дідусь онуку:
— День цей — вічна запорука,
що завжди з радянським людом
ми в братерській дружбі будем!

МОСКВА — ПЕКІН

«Москва — Пекін!»
Лунає всюди.
«Москва — Пекін!»
Скрізь пісню чуть.
Старий Китай
підводить груди.
На ленінську він вийшов путь.
На сталінську
іде дорогу.
Його
Мао Цзе-дун веде.
Єднання братнього міцного
нікому
не розбить
ніде!
Москва — Пекін —
шляхи прослались.
Москва — Пекін —
їм путь одна.
Навік
народи побратались.
І сяє їм
зоря ясна.

ШАЛІ В КОРЕЇ

Із атомною бомбою
в руках,
вони
її готують
на Пхеньян,
щоб обернуть
стару Корею
в прах,
щоб їм здійснить
пекельний,
дикий план.
Її готують
на весь край
вони,
щоб зупинити
всенародний гнів,
щоб скрізь пішов
по світу
гул страшний,
щоб край корейський
з жаху
занімів.
В пекельнім шалі

Хижі палії
готові знищить
непокірний край.
Але
визвольні лави
йдуть в бої...
Смертельний,
лютий
паліїв одчай!
Бо дужчий гнів людський,
ніж бомби жах,—
він їх зітре,
як правий суд,
за мить!
Із атомною бомбою в руках,
їм хвиль його
ніколи
не спинить!..
Не лиш Корея,
не лише Пхеньян,
підводиться на паліїв
весь світ...
Незламний
трудовий всесвітній стан!
Непереможний
мирний наш похід!

ВІЛЬНІЙ КОРЕЇ

Земля,
розвернута снарядами,
напалмом
спалена земля...
Якими славними й багатими
були б заводи
і поля,
якими вільними й щасливими
були б дівчата
й юнаки!—
Коли б не вороги
над нивами,
коли б над містом
не круки.
Корея,
страдницька Корея,
країна лютої борні!
Ніякі зграї Ріджуея
тобі довіку не страшні.
Ти —
вся порив,
ти —
вся змагання.

Весь світ —
з тобою повсякчас!
Ні мирних міст бомбардування,
ні танки,
ні отруйний газ —
тебе не скорять,
не здолають...
Не вбити звільнених людей!
Нехай катують
і жахають,
хай криче Уолл-стріт:
— О-кей! —
не тільки люди,
доли й гори
за волю
тут ідуть в бої...
Ворожі зграї
знайдуть скоро
страшні могили тут свої!
Земля,
розвернута снарядами,
напалмом
спалена земля...
Вже скоро будуть знов
багатими
твої заводи
і поля.
Вже скоро будуть знов
щасливими
твої дівчата
й юнаки!
І над містами і над нивами
літати будуть
голубки.

ТІЛЬКИ МУМІЯ СТРАЖДАЄ МОВЧКИ*

Тільки мумія
страждає мовчки,
а Єгипет
на весь світ кричить!
І сини його,
і вірні дочки
хочуть
більш не мучитись,
а жить...
У готелі,
попоївши сито,
у районі дачному
Рамле,
мільйонери
сфінкси й піраміди
продають,
гендлюючи не зле.
І на яхті,
в Середземнім морі,
продають

* «Тільки мумія страждає мовчки» — єгипетське народне прислів'я.

банкіри світові
крадені
єгипетські простори
і купують
душі,
ледь живі.
Та не сила
більше єгиптянам,
що живуть в халупах
у Хадрі,
чистить черевики
лордам п'яним,
підмітати бари
до зорі.
Та не сила,
наче віл,
скорятись,
як англійці
нищать Кафр-Абду...
Доки
у неволі
їм каратись?
Доки
їм мовчать,
терпіть біду?..
Тільки мумія
страждає мовчки.
Душі
не скоряються
живі!
Повстає Єгипет.
І сини,
і дочки
поспішають

в лави бойові.
Навіть діти йдуть
у партизани.
З рук у них
не вирвати
кинджал!
Зупиняйте,
бритти,
каравани...
Не спинити вам
визвольний шквал!
У Єгипті,
в кожному куточку,
хочуть
більш не мучитись,
а жить.
Тільки мумія
страждає мовчки.
А Єгипет
гнівню
клекотить!

СУМЛІННЯ ФРАНЦІЇ

Коли я слухаю Тореза
з туманних дальніх берегів,
в його словах я відчуваю
французів біль,
французів гнів.

І пізнаю в його я мові
великих предків почуття,
що віддали за стяг Комуни
свою любов,
своє життя.

Неначе Франції сумління,
встають його думки ясні,
що смолоскипом там палають
щодня в бою,
щодня в борні.

Махає шпагою старою
де-Голль у сказі навіснім.
А роялісти й кагуляри
за ним стоять,
ідуть за ним.

Банкіри після спекуляцій
п'ють сито вечорами ель.
Терзають Францію вампіри —
Рено й Фаржон,
Коті й Вандель.

Послужливо схиляють спини
Бідо і Кей, Шуман і Мокк.
І чути скрізь по всій країні,
долара дзвін,
долара крок.

Та погляд комунара гострий
проймає тьму, мов вістря лез...
Сумління Франції говорить —
душа її —
Моріс Торез.

ОНУК ПАРИЗЬКИХ КОМУНАРІВ

Онук паризьких комунарів,
сам робітник і комуніст,
проходить мимо вікон барів,
де чути диких джазів свист,

де цокотять у танці кості
у млі спотворених ночей,
де п'ють вино заморські гості
під владні вигуки: «О-кей!»

Тут хазяї — американці,
космополіти навісні.
Вони б хотіли в лихоманці
знов бачить світ весь у вогні.

Терзають Францію банкіри,
свої — чужинцям продають.
Немає їх жадобі міри,
їх зазіхань безмежна лють!

Клекоче в грудях комунара
огненний безбережний гнів.
Де-голлівців і кагулярів,
запроданців і холоїв,

усіх фашистів покарає
його священне почуття!
Він заповіти пам'ятає
своїх дідів усе життя.

Він пам'ятає прапор світлий
братів російських кожному мить.
Який їх край тепер розквітлий,
його нікому не затьмить!

І він пішов у передмістя,
де вже збирались страйкарі.
Огні Комуни променисті
йому ввижались на зорі.

КОЛА

У нього
славний виноградник,
і він
під осінь
чавить сік.
Вино —
веселий нам розрадник,
і він
частує
рік у рік.
В Клямсі
він столяр знаменитий,
і має смак до добрих вин.
Він любить
гарно їсти й пити,
і любить
побалакати він.
Живе він мирно
над Бевроном,
славетний життєлюб
Кола.
Не гнувсь він зроду
перед троном,

він не любив ніколи
зла.
Допомагав він
франтирерам,
і друзів визволяв з тюрми.
Він не скорявся
зайшлим мерам;
міцний,
він вижив від чуми!
Не раз
його добро палили,
не раз
чекав його загин,—
та набував він
знову сили,
і знову
реготався він.
У нього
славний виноградник,
і він
під осінь
чавить сік...
Та нині
знову править зрадник,
і чавить люд
не перший рік.
І шле
терпке вино криваве
заморським
хижакам лихим...
Кола не хоче
злої слави,
Кола
не дасть ні цента їм!

У гніві
столяр знаменитий,
що має смак
до добрих вин.
Він любить
в себе вільно жити,—
і не потерпить
зайдів
він!
Не дасть він
сік бургундський чавить,
не почастиє зайдів
ним.
І зрадникам
не дасть він править
в Клямсі
веселому
своїм!..

ЛИСТ ФЕЛІСЬЕНА ЖОЛІ

Не погасить імен,
що сяють на землі.
Безсмертний Фелісьєн,
повік не вмере Жолі!

Писав він у листі,
коли на страту йшов:
«Я вірний був меті.
За неї лив я кров.

Вдивляючись на схід,
помру я молодим,
щоб був щасливий світ
в своїм житті новім!

Як і брати мої,
я партії служив,
яка веде в бої
за сонце наших днів.

Сміюсь над смертю я!
Я буду вічно жить.
Хай людям смерть моя
надією горить...»

В світанковій імлі
(нам не забудь імен)
прекрасний був Жолі,
безсмертний Фелісьєн.

ТАЄМНИЙ ВАНТАЖ

Пароплав прибув з-за моря,
із далеких плавань.
Він привіз вантаж таємний
в італійську гавань.

Треба миттю розвантажить
ящики секретні...
— Тільки будьте обережні,
начебто на Етні!

Тільки добре пам'ятайте —
цей вантаж для кого! —
І портовики не рушать
ні на крок до нього.

Пароплав стоїть на рейді,
весь узявсь туманом...
Не затьмити люд робочий
підступом-обманом!

Ім зоря на сході світить
світлою метою.
І лежить вантаж з-за моря,
криється імлою...

У БРЕМЕНИ, В ДУВРІ,
В МАРСЕЛІ...

У Бремені,
в Дуврі,
в Марселі,—
куди б не прибув
пароплав,—
стоять
юнаки невеселі,
ніхто
не рушає з лав.
Стоять
мужчини похмурі,—
у грудях
клекоче гнів,
немов океанські бурі,
мов грізний
гуркіт громів.
Вони
заморську
зброю
не будуть
носить
в арсенал...

А буря
гукає до бою,
гукає до бою
шквал!
Ідуть
пароплави в морі,
у трюмах
вантаж лежить.
Але в світовім просторі
на варті
трудящі
в цю мить!
В Марселі,
у Бремені,
в Дуврі,—
куди б не прибув
пароплав,—
стоять
мужчини похмурі,
нікому
не зрушить лав.

РАЙМОНДА

— Куди цей поїзд поспішає?
Куди везуть гармати ці? —
Раймонда вражена без краю,
Раймонда зблідла на лиці.

— Невже в бою кривавім знову
десь будуть нищити братів? —
І серце їй скіпалось кров'ю,
а гнів у грудях клекотів.

Рушає поїзд, повний зброї.
Як дівчині його спинить?
Стоїть Раймонда в неспокої.
Під поїзд кидається вмиць.

За нею кинулись на шпали
її товариші в борні...
Вагони над тілами стали.
Грізні. Ошкірені. Страшні.

— Пора спинити скрізь гармати,
щоб не жахали мирний світ! —
Не може мирний люд мовчати.
Він кличе на війну в похід.

Нехай в тюрму з товаришами
взяли Раймонду жандарі,—
та відгукнулись їй серцями
у світі скрізь пролетарі!

Стоять на станції вагони,
у ржі гармати від дощів...
Їм не пройти через кордони,
їм не спинить Раймонди гнів!

ГРЕЦЬКІ БЕРЕГИ

Зовсім близько,
через море,
на тім березі його,
бачу муки я
і горе
друга давнього мого.
У неволі
там і досі
край неначе скам'янів.
Там
запроданці-хітоси
мучать
Греції синів.
Там
під брязкання доларів
уряд кров народну п'є.
Край,
яким ще Байрон марив,
втратив
право жить своє.
Ні,
не втратив,
він палає

гнівом месників-бійців!
На ганьбу його безкраю
серед гір
гуркоче гнів.
На Олімпі,
на Граммосі —
всюди чуть
визвольний клич.
Підвелись
голодні й босі,
стяг їх
осяває ніч,
що вкриває ще пільмою
камінь
грецьких берегів.
Та я бачу
над горою
сяйво перших промінців,
що осяє скоро всюди
славну Грецію стару.
Люд невільний
вільним буде,
світло
розжене мару!
Зовсім близько,
через море,
на тій березі його,
я побачу вільним скоро
друга грецького мого.

ВСТАНЬ, САФО!

Співала тут Сафо,
на острові Лесбосі.
Лунає у віках
її дівочий спів.
А нині у злобі
підступні тут хітоси
поставили тюрму
для юних,
чистих дів.
Тримають нині тут
у кам'яній споруді
всіх,
що хотіли жить
у Греції новій,
що сестрами були
у врем'я чорне-люте
бійцям,
що гордо йшли
проти катів
у бій.
За це скували їх
і вислали на острів,
де мріяла Сафо

про дружбу і любов.
Тепер замість пісень,
схвильованих і простих,
тут лється від тортур
дівоча
юна кров.

Встань з небуття,
Сафо,

удар по струнах лютні,
щоб громом гніву скрізь
пішла страшна луна.

Щоб прогрімить могла
на площах многолюдних
до зрадників лихих
зневага голосна!

Щоб спали ріки сліз
на острові Лесбосі,
де ще катують так
невинних,
юних дів.

Щоб згинули навік
у Греції хітоси!

Щоб знов тут залунав
твій
життєлюбний спів!

НАЗИМ ХІКМЕТ

Він сидів роками
в камері таємній,
він не бачив світу
вже дванадцять літ.
Сонце не сягало
у куток цей темний,
у в'язницю волі,
у безодню бід.
Лиш пільма навколо
та вологі стіни,
та набридлі кроки
хмурих вартових.
Цих тюремних склепів
досить
для людини,
що хотіла б
волі
для людей усіх!
Цих замків тюремних
досить для поета,
що хотів би
пісню
через мур пустить!

Не пускати пісню!
Не звільнять Хікмета!
Щоб не міг він
правду
людям говорить.
Та не стримать в грудях
пісню ясновиду,
не замкнути правду
в мурах кам'яних!
І вона
гуртує
всіх людей у світі,
і вона
сягає
в тюрми за поріг.
Скрізь лунає правда.
— Визволить Хікмета!
Визволити пісню! —
всюди йде луна.
Йде через палаци,
йде через мечеті,
і тюремні мури
зрушує вона.
— Визволить Хікмета! —
голос чуть недремний
у в'язницю волі,
у притулок бід.
Чуть всесвітній гомін
в камері таємній,
де замкнуто правду
вже дванадцять літ.
Не вмирає правда!
Розпадуться мури,
що хотіли б пісню

приректи на смерть.
Через всі страждання,
через всі тортури
вийде він на волю,
буде жить Хікмет!

1950

МАТИ

Безліч
не спала ночей
мати
у тузі за сином.
Полум'я карих очей
сяяло
гнівом
невпинним.
З горя вже сива Джеліль.
Цілих дванадцять років
в серці —
тривога і біль.
Доки ця мука?
Доки?..
Звірам не здасться Назим, —
чуть його пісню
з в'язниці.
Мати у горі своїм
сином хоробрим
гордиться.
Голос Хікмета летить
всесвітом цілим
крізь мури.

Пісню
не можуть убить
ніякі тортури!
Вбити не може її
навіть смертельний голод.
Волю в невольні краї!
Волю Назиму!
Волю!..
Ранком травневим ясним
вийшла на вулицю
мати.
— Разом з сином своїм
буду
від мук
конати...
Поки не звільнять його,
поки не випустять пісню! —
Світом
від зойку того
луни ідуть зловісні.
Полум'я грізних очей
дихає
гнівом невпинним.
Чують мільйони людей
материн клекіт
за сином.
З горя вже сива Джеліль.
Та не схилилась від болю!
Лине — гуде звідусіль:
— Волю Хікмету!
Волю!..—

ПОЕТ НА ВОЛІ

Він у Москві,
Назим Хікмет.
На волю видерсь
із тюрми.
Знайшов
вітчизну знов
поет:
душа,
на цілий світ грими!
Хай шаленіють десь
кати,
Хікмета позбавляють прав,—
до нього їм
не досягти! —
йому народ
права лиш дав.
— І тільки він,
мій рідний люд —
владар турецької землі...—
Назим Хікмет
звільнивсь від пут,
хоч зморшки й досі
на чолі.

— Невже в Москві?
І вільний знов? —
Повітрям волі диха він.
А там і досі
гніт і кров.
А там і досі —
смерть і тлін.
Він звідси бачить світ ясніш.
Він краще бачить в далину.
І вірш його
гримить гучніш,
він розриває
млу нічну —
в Туреччині,
в Європі,
скрізь,
де ще гноять
людей в тюрмі...
Поет за море подививсь —
там світ —
в кривавому ярмі!..
І він,
щоб сил додати собі,
звернув свій погляд
до Кремля.
— Невже я
у новій добі?
Яка прекрасна ти,
земля! —

Осині
гнізда

II

ОСИНІ ГНІЗДА

Мов гнізда ті осині,
люті,
кругом —
аеробазі їх:
у Йокогамі,
у Калькутті,
в Афінах,
у васалів всіх.
У кожному куточку
світу
вони поширюють
свій яд, —
магнати хижі
Уолл-стріту,
здіймаючи
воєнний чад.
У Греції
сичать,
мов оси,
в Японії
гудуть,
мов рій, —
скажені,

дикі
їх погрози
вже чуть
по кулі всій
земній.

Але
господар справжній світу
все бачить
і пильнує скрізь,—
він не потерпить
злу огиду,
осині кубла
хижих гнізд!
Він хоче миру,
для народів,—
всесвітній робітничий клас,—
знесе він
миру перешкоди,—
він знищить,
хижі гнізда,
вас!

АТОМНА ПУСТЕЛЯ

Вони б хотіли обернуть
весь світ
у атомну пустелю.
Страшний їх сказ!
Їх дика лють!
В руїни —
землю всю веселу!
Щоб ні садів,
щоб ні дітей,
щоб припинить життя у світі...
Не треба їм
таких людей,
які хотіли б
вільно жити!
У атомну пустелю
світ
вони хотіли б обернути.
Бо більш не хоче
людський рід
носити
їх неволі пута!
Бо світить людям трудовим
зоря визволення

на сході...
І страшно,
моторошно їм,
що панувать гангстерам
годі!
Тому загине хай навік
у світі цім
земля весела.
Щоб рід людський,
бентежний,
зник,—
хай краще
атомна пустеля!
Та мирний волелюбний світ
стоїть-пильнує
на сторожі.
Він вирве з рук
страхіття бід!
Він спинить
наміри ворожі!

РУМБА НА ВУЛКАНІ

— Танцюйте румбу на вулкані,—
гуляй,
боссва,
в останній раз! —
Під регіт атомних компаній
все більший
божевільний сказ.
— Хто ще живий,
останній танець
під джаз
над кратером
валяй! —
гукає панамериканець
у розпачі
на цілий край.
— Обернем світ весь
у печери!
Танцюйте румбу
під виття...—
волають на весь світ гангстери,
що хочуть
припинити життя.
Та світ весь

дивиться спокійно
на їх агонію страшну,
на їх натугу безнадійну
всесвітню викликать війну.
Весь світ
в єдинім пориванні
на варті миру
скрізь стоїть.
Танцюйте румбу на вулкані,—
життя вам,
трупі,
не спинить!

ШЕКЕЛЬНА ПЕЧЕРА

Вони ішли з села,
що янкi їм спалили.
Шукаючи притулку
серед гір крутих,
жінки несли дітей,
діди ішли безсило.
Їх замітав сліди
густий холодний сніг.

Не сила далі йти.
Спинилися на кручі.
Аж ось із-за гори,
де ворогів загін,
іде страшна юрба,
неначе сунуть тучі.
Куди сховатись їм?
Невже прийшов загін?

Враз янкi навели
назустріч автомати.
Куди сховатись їм,
корейцям-бідакам?
Цільніше до грудей

дитину тисне мати.
І стало гірко так
розгніваним серцям.

Куди сховатись їм?
Печера недалеко.
І їх женуть туди,
щоб там спочити їм.
В печернім затишку
невже їм небезпека,
цим людям стомленим,
дитяткам їх малим?

У темнім сховищі
горіли смолоскипи.
Літали в темряві
потворні кажани.
Та ось закрили вхід
страшні камінні глиби.
Невже бувають ще
такі пекельні сни?

Людей тут не лише
живими мурували,
їх гасом облили
і підпалили їх...
І матері з дітьми
вже більше не кричали.
Лише з печери чуть
їх божевільний сміх!

І чуть лише було
веселе ржання янкі,
що наче у печі

палили там людей.
І трупи там людські
горіли аж до ранку.

Відплатить світ катам
за страчених дітей!

СЕСТРИ

Їх дві сестри
в старім кварталі
Чікаго ситого
росли,—
в нужді,
у голоді,
в поталі,
між смертоносної імли.
Всі дивувались
їхній вроді
серед страждань,
неволі,
бід.
Та юні сили
на заводі
виснажувались
з ранніх літ.
Якось
цехи застрайкували.
Минали дні
і місяці.
Трималась Мері,
повна палу.

А Керрі
блідла на лиці.
Не стерпіла,
і продалася
сестра,
молодша поміж них.
Одягши кайдани-прикраси,
шукає Керрі
тільки втіх.
А старша,
непокірна Мері —
вся зненависть,
і помста,
й гнів!
Вона не здасться
ненажері,
вона
гуртує страйкарів —
у бій за мир,
за право жити,
зве
під червоні прапори!..
Десь у Чікаго,
в хижім світі,
живуть нарізно
дві сестри.

БЕЗРОБІТНИЙ

Уже півроку безробітний він.
І змушений він жить
на смітнику.

При нім —
дружина хвора
й крихта-син,
що мають долю,
спільну з ним,
гірку.

Тут ціле місто із халуп
стоїть,
призначене
для злигоднів людських.

У дранім одягу
з старих лахміть,
похмурі й діти тут.

Тут
не лунає сміх.
Мов Діоген,
живе у бочці друг,
наспроти його дирявої нори.
Скрізь курені,
хибарочки навкруг,

землянки четвертичної пори.
Дружина
зранку вже на смітнику,--
можливо,
вдасться їй
серед помий
знайти хоч би скориночку яку —
її дитятку,
крихітці малій...
Їх кинули сюди,
мов на загин,
нью-йоркських хмарочосів владарі.
Підвівся безробітний.
Глянув він
на чорний дим,
що слався угорі,
що линув із страшних заводів тих,
де виссали
всю силу залюбки,
а потім кинули,
знесилених,
старих,
на вулицю,
на брук,
на смітники...
І глянув він,
схвильований,
на схід,
де сходила над обрієм
зоря,
куди давно
вдивляється весь світ,—
за вежі,
за кордони,

за моря.

І він почув
приплив безмежних сил,
немов від тиску дружньої руки,
І глянув він,
окрилений,
навіл,—
стояли з ним
товаришів
полки...

Уже півроку безробітний він.

І змушений
на смітнику він жить.

Та він відчув,
що в битві не один,
що проти кривди
цілий світ
стоїть!

ДІДУСЬ І ОНУК

Старий дідусь з малим онуком
шукають праці у порту.

Немає меж голодним мукам!

Вони спинились на мосту.

Вже котрий день ні rischi в роті.

Хто дасть роботу нуждарям?

Шукать її в Нью-Йорку годі

тепер йому з малим дитям!

В заводі виснажили сили,

на старість кинули на брук.

А сина в шахті задушило,—

без батька залишивсь онук.

Хто прийме кволіх на роботу

хоч би в нью-йоркському порту?

Під вереск дикого фокстроту

вони спинились на мосту.

Мале хлоп'ятко папи просить.

Та де узять той хліба шмат?

Страшного голоду їм досить!

Вони ідуть кудись навгад.

Не можна більше стерпіть муки
в страшнім жебрацькому житті...
Дідусь бере дитя за руку.
З ним кинувсь — тоне у воді!

А поруч статуя свободи
байдужа до біди стоїть.
Давно не вірять їй народи,
німотній протягом століть.

ПРАПОР БІДНИХ

Тримає матінка дитину
і хліба просить.
Невже лягать у домовину?
Доволі! Досить!

Невже коритись цілий вік їй?
Терпіть? Жебрачить?
Іде джентльмен багровопиский.
Немов не бачить.

Набиті чеками кишені
стирчать у нього.
А тут хоч би дрібне те пенні
їй для малого!

Тримає матінка дитину.
Доволі! Годі!
Вона згадала в цю хвилину
сестер на сході.

І глянула вона навколо
в страшному гніві.

Терпіти досить! Ждать доволі!
Геть дні жахливі!

Коли ж зустріла за хвилину
марш безробітних,
вона несла свою дитину,
мов прапор бідних.

СТАТУЯ СВОБОДИ

В країні їх свобода всюди —
для брехень, для облуди.

В країні їх свобода слова —
коли про бізнес мова.

В країні їх свобода друку —
для херста, для падлюки.

В країні їх свобода зборів —
для боссів-людоморів.

В країні їх свобода всього —
для Трумена лихого.

В краю їх статуя свободи —
щоб зборкати народи!

АГОНІЯ

Він грається з огнем,
війни палій!

Він грається з огнем
в алчбі страшній.

Він бомбою грозить
в страшній алчбі.

Він бомбою грозить
на смерть собі!

Хотів би всіх людей
скорити він.

Хотів би всіх людей
віддати на скін!

Заморський лиходій —
мов смерть сама...

Заморський лиходій,
грозиш дарма!

Весь рід людський підвівсь
в борні за мир.

Весь рід людський підвівсь,
з долин і гір.

І грається з огнем
дарма палій!
Він грається з огнем
в агонії своїй.

РЕЗИДЕНТИ ЙОГО ВЕЛИЧНОСТІ

Його величність Уолл-стріт
скрізь резидентів має,—
адже давно на цілий світ
в алчбі він зазіхає...

І служать хіті світовій
де-Голль і де-Гаспері.
Найбільше ж служить папа Пій
підступній ненажері.

Він булли шле в усі кінці,
накази з Ватікану.
А кардинали і ченці
тлумачать безнастанно:

мовляв, священна йде війна,
похід хрестовий мов би...
І скрізь чутки, мов та мана,
про атомнії бомби.

Його величність Уолл-стріт
на світ весь зазіхає.
Готує хижий він похід,
а папа Пій вітає.

І служать світовій алчбі
і черчіллі, і етлі.

Вони народові в злобі
давно готують петлі.

Але ці петлі в слушний час
згодяться й резидентам.

Вони від рук народних мас
повиснуть в ближчий день там.

ЛЯЛЬКИ

Пенлеве, Бідо, Шуман,
і Жюль Мок, і Анрі Кей,—
тягне їх за нитку пан.
Він вдоволений: — О-кей! —

В нього досить є ляльок —
кабінет новий створить.
Анрі Кей? Бідо? Жюль Мок?
Є ще Фор. Він теж годить.

Президент тут Оріоль?
Уолл-стріт хазяїн тут!
Оріоль засвоїв роль.
Янкі мовить: — Вері-гуд.—

Дивиться народ на кін,
на лялькову дику гру.
Скоро розметає він
остогидлу цю мару!

ФІФІ

— Яке нещастя в парижан!
Пропала десь Фіфі.—
Стоїть схвильований Шуман.
Жандари ледь живі.

— Негайно таксу відшукать!—
сам Гарріман прорік.
Уже по вулицях біжать
і генерал, і шпик.

Усі заулки обійшли.
Там «шукачів» юрба:
і дипкур'єри, і послы,
і гувернантка Па.

— Дам двадцять тисяч франків тим,
хто приведе Фіфі! —
Вже обшукали кожен дім
загони бойові.

Їх сам Уолтерс очолив
із штабу збройних сил.
Минає день... три... вісім днів...
Немає більше сил!

Вже Гарріман не дочекавсь,
відбув у Вашингтон...
Як кожен блазень не старавсь,
пропав бадьорий тон.

Обнюхавши усі мости,
вернулись ледь живі...
Та пощасливилось знайти
Фіфі якійсь вдові.

Забив охриплий барабан,
від щастя «Монд» зайшлась:
— Веселий день у парижан!
Фіфі — ура! — знайшлась.—

Фіфі негайно подали
окремий тут літак.
І проводжать чини прийшли,
мов згряя та собак.

І кожен таксу привітав,
від щастя аж завмер...
А хвостиком Фіфі махав
найбільше сам прем'єр.

ЄПІСКОП НА ОСЛЯТІ

Тру-ля-ля, тру-ля-ля!
Сів єпіскоп на ося,
вирушає у похід
воювати цілий світ,
що хотів би в мирі жить,
працювати і творить.

Тру-лю-лю, тру-лю-лю!
Після трапези, в хмелю,
кличе пан єпіскоп в бій,
як учив сам папа Пій,
коли в Польщу виряджав
для брудних шпигунських справ.

Тру-лі-лі, тру-лі-лі!
Пан єпіскоп на ослі
проповідь свою веде
про призначення святе
воєн атомних для всіх,
хто давно готує їх.

Тру-льо-льо, тру-льо-льо!
Він підвів своє чоло,
хижо мріє бузувір,

як мерщій порушить мир
і дістать з-за моря мзду
за діяльність цю святу.

Тру-ля-ля, тру-ля-ля!
Сів єпископ на ося,
вирушає у похід
воювати цілий світ,
що хотів би в мирі жить,
працювати і творить.

СМЕРТЬ І ЖИТТЯ

Де босси атомній війні
співають свій псалом,
в заморській дальній стороні
панує Смерть кругом.

І хоч бряжчать її кістки,
та зжертви хоче світ.
Озброює її полки
величність Уолл-стріт.

А генералітет її:
Свавілля, Визиск, Страх.
Вони шлють армії свої
по всіх материках.

Розносить Костомаха скрізь
і Голод, і Розор.
Встають над світом хмари сліз
шляхами цих потвор.

Але встає навколо теж
і Зненависть, і Гнів.
Гуртуються полки без меж
супроти хижаків.

І скільки б Смерть не берегли
і Бредлі, й Ачесон,—
та мирного Життя вони
не візьмуть у полон.

Ідуть нескорені полки,
ніщо не спинить їх...
Хай Смерті брязкають кістки,—
Життя лунає сміх!

ЗМІСТ

Із Москви, з Кремля.	Стор.	3

Сонце землі

Світоч	7
Ленін. Сталін	8
Ленін	9
З стягом Леніна в руках	11
Двадцять перше грудня	13
Подяка Сталіну	15
Чому такі високі зорі	17
Кроки Москви	18
Зірка з Кремля	20
Світ дивиться на схід	21
Мирна пісня	23
Сонце землі	25

Братня дружба

СРСР	29
Братня дружба	30
Нікополь і Чіатурі	32
Фархад і Шірін	34
Братня зустріч	36
Вічна дружба	38
Радянська Вітчизна	40
Гомін слави	42

	Стор.
В сім'ї вольній	43
Маяк	44
Ранок у горах	47
Колхіда	48
Сузір'я братерства	49

Зірка золота

Весна прийшла	53
Ранок	54
Дощику, припусти	56
Стеляться навколо	58
Зірка золота	59
Щастя навесні	60
Все більший день	62
Колись тут при дорозі	64
Серед курсунських полів	66
Урожай	67
Наливні яблука	69
Колгоспне весілля	70
Берега	73
Дівчина з полустанку	75
Занесли путі завії	77
Світло	79
Каховка	80
Море на путі	82
Волжанка і донець	84
Не міраж, а дійсність	85
Шахтарки-полтавки	87
Вуглик	89
Шахтарі	90
Старий геолог	91
Дівчина над морем	93
Верховина	95
Учителька	96
Немовляті	98
Дитячий голосок	99
Мій дід	100
Спочинок по трудах	102
Мій дім	104

	Стор.
Розбитий дзот	
Море	105
Ідуть плоти	106
Похід за щастя	107
Творець свого щастя	108
Дива	109
Ні, не спинити	111
	113
Пісенне джерело	
Пісенне джерело	117
Пісня	119
На лінії передній я	121
Всього себе	122
Скільки не оспівано	123
Світовий перегук	
Гомін над світом	127
Сонце правди	130
Війна війні	132
Ставлю свій підпис	134
Перше травня	136
Друзі	138
Сонце і хмари	140
Від Вісли до Дунаю	142
Пароплав «Тімірязєв»	144
Москва — Пекін	146
Палії в Кореї	147
Вільній Кореї	149
Тільки мумія страждає мовчки	151
Сумління Франції	154
Онук паризьких комунарів	156
Кола	158
Лист Фелісьєна Жолі	161
Таємний вантаж	163
У Бремені, в Дуврі, в Марселі	164
Раймонда	166
Грецькі береги	168
Встань, Сафо!	170
Назим Хікмет	172
Мати	175
Поет на волі	177

Осині гнізда

	Стор.
Осині гнізда	181
Атомна пустеля	183
Румба на вулкані	185
Пекельна печера	187
Сестри	190
Безробітний	192
Дідусь і онук	195
Прапор бідних	197
Статуя свободи	199
Агонія	200
Резиденти його величності	202
Ляльки	204
Фіфі	205
Єпископ на осляті	207
Смерть і Життя	209

Редактор І. Гончаренко
Художник М. Пікялов
Техредактор А. Вовк
Коректор О. Ковшун

Микола Терещенко. Правда. Стихи.
(На українском языке)

БФ04882. Здано на виробництво 9/V 1952 р. Підписано до друку
20/X 1952 р. Папір $70 \times 92/\text{вз} = 3\frac{3}{8}$ паперових, 7,9 друк. арк.
5,77 обл.-вид. арк. Зам. 394. Тираж 5000. Ціна в оправі 3 крб. 65 к.

4-та друкарня Військвидаву ВМ СРСР

3 крб. 65 коп.